

jedno preimućstvo nad velikim i genijalnim Azijatima u tome što je mogao biti aktivan i energičan na opštem poslu do savršenosti jednog velikog Evropljanina. Najpre najbolji zidar samoga sebe Sava je po tom bio najbolji zidar svoga naroda. Najtrudoljubiviji stvaralac svoga karaktera, on je po tom bio najneumorniji stvaralac karaktera svoga naroda. Najmarljiviji sabiratelj duhovne i moralne snage u sebi, on je po tom bio najveštiji izrazitelj te snage na širokom platnu narodne istorije. Sve je kod Save išlo u normalnom poretku: prvo Bog pa čovek, prvo čovek pa onda svet, prvo prosvেćenje sebe pa onda prosvеćenje drugih, prvo sadržaj pa onda izraz, prvo karakter pa onda spoljašnja kultura. Evo velike i korisne opomene našem pokolenju, u kome mnogi idu naopakim putem: Igraju po periferiji a ne poznaju centra, muče se da izraze no nemaju šta da izraze, trče da prosvеćuju a sami neprosvеćeni, zaglušuju vikom o kulturi a ne brinu o karakteru, traže uređenje celoga svega a nisu uredili svoju dušu ni svoju kuću.

Najveći trud koji je Sveti Sava pokazao posle truda nad svojom dušom, nad tom prvom njivom Gospodnjom, jeste trud nad narodom svojim, tom drugom njivom Gospodnjom. Sav taj trud njegov nad narodom srpskim, svu onu užurbanu i mnogostruku aktivnost njegovu kao pravog Evropejca, i plodove te aktivnosti, ja ću nazvati Savinim nacionalizmom. Ovaj Savin nacionalizam obuhvata narodnu crkvu, narodnu dinastiju, narodnu državu, narodnu prosvetu, narodnu kulturu i narodnu odbranu. Osnovu i centar svega Svetosavskog nacionalizma čini narodna crkva. Ona je kao duh koji oživljava ceo narodno organizam, osvetljujući, zagrevajući i sjedinjujući jednom verom, jednom nadom i jednom ljubavlju.

Šta označava narodna crkva? Označava jednu samostalnu crkvenu organizaciju, sa svojom centralnom vlašću iz naroda i u narodu; sa narodnim sveštenstvom, narodnim jezikom i narodnim običajnim izrazom svoje vere. Na suprot takvoj narodnoj crkvi stoji nenarodna ili internacionalna crkva, sa centralom izvan naroda, sa sveštenstvom odasvuda, sa jezikom tuđim i sa ujednačenim, uniformisanim, izrazom svoje vere. Šta je prirodnije i korisnije? Nesumnjivo narodna crkva. Ona ima svoje opravdanje u Jevanđelju. Sam Spasitelj je zapovedio apostolima Svojim: idite i naučite sve narode. 1) Tim rečima On je priznao narode kao prirodne jedinice Svoje